

Waldemar Firlej

Bibliografia piśmiennictwa profesorów Seminarium sandomierskiego (Ks. Jan Kanty Gajkowski, Ks. Władysław Gąsiorowski)

Studia Sandomierskie : teologia, filozofia, historia 20/1, 245-272

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

BIBLIOGRAFIA PIŚMIENICTWA PROFESORÓW SEMINARIUM SANDOMIERSKIEGO

(KS. JAN KANTY GAJKOWSKI, KS. WŁADYSŁAW GAŚSIOROWSKI)

GAJKOWSKI JAN KANTY (1866-1919), profesor Seminarium sandomierskiego, redaktor, krypt. i pseud.: X. G.; X. J. G.; Ks. J. G.; G.; R.; ks. Jan Gajk.; Don Casimiro G.; Don G. Casimiro; Kasimir Gajkowski, Radoszkowski.

Ur. 29 X 1866 r. w miejscowości Radoszki k. Sandomierza w rodzinie włościańskiej, jako syn Walentego Gajka i Marianny z Mędulów (Mendalskiej vel Mendali). Ukończył progimnazjum w Sandomierzu. W 1887 r. rozpoczął naukę w sandomierskim Seminarium Duchownym i zgodnie z przyjętym zwyczajem potwierdzonym decyzją biskupa ordynariusza, do jego nazwiska rodowego dodano końcówkę „ski”: zmieniając je na Gajkowski. Pod pozorem kuracji zdrowotnej, od 1891 r. studiował na Uniwersytecie we Fryburgu szwajcarskim, gdzie uzyskał bakalaureat z filozofii. Święcenia kapłańskie otrzymał w 1893 roku i został wikariuszem przy katedrze sandomierskiej. W latach 1895-1913 był profesorem w Seminarium Duchownym w Sandomierzu. Od 1898 r. pełnił funkcję rektora miejscowego kościoła św. Józefa, był też proboszczem w Grzegorzowicach, Łukawie, Bardzie i Kowali, choć przebywając stale w Sandomierzu, pracę duszpasterską w tych parafiach powierzał głównie wikariuszom. W 1905 r. został członkiem Kapituły katedralnej w Sandomierzu. Od 1906 r. był regensem, a następnie asesorem konsystorza. Pełnił też m.in. funkcję komisarza generalnego zgromadzeń zakonnych w diecezji sandomierskiej i cenzora książek religijnych. W latach 1908-1919 był redaktorem „Kroniki Diecezji Sandomierskiej” – urzędowego miesięcznika diecezjalnego. W jego piśmiennictwie publicystycznym widoczne są akcenty antymariawickie i antycarskie. Z tego powodu płacił kary pieniężne za niektóre publikowane przez siebie artykuły. W 1910 r. wytożono mu proces sądowy z racji wydania antymariawickiej broszury pt. *Gdzie dia-*

beł nie może, tam babę pośle i skazano na trzy tygodnie więzienia. Wyrok odbył w klasztorze jasnogórskim. Z powodów politycznych nie wyrażono zgody na objęcie przez ks. Gajkowskiego funkcji wizytatora klasztorów diecezji sandomierskiej. Podróżował po Austrii, Włoszech i Szwajcarii, w 1911 r. uczestniczył w kongresie eucharystycznym w Madrycie. W 1913 r. na żądanie władz carskich został zwolniony ze stanowiska profesora w Seminarium i przeniesiony na probostwo do Kowali k. Radomia. W ciągu kilkunastoletniej pracy w sandomierskim Seminarium wykładał historię Kościoła, język polski i niemiecki, literaturę polską, wymowę kościelną, introdukcję do Pisma świętego i patrologię. W 1914 r. po wkroczeniu do Sandomierza wojsk austriackich został wybrany do obywatelskiego Komitetu Miejskiego, a później także do Komitetu Powiatowego. Zaangażował się w organizację legionów na ziemi sandomierskiej i utworzenie gimnazjum polskiego w Sandomierzu, które powstało w 1915 r. pod nazwą czteroklasowej Męskiej Szkoły Filologicznej. Troszczył się o sprawy kadrowe i materialne szkoły. Dzięki staraniom ks. Gajkowskiego otwarto bursę szkolną, a następnie utworzono tu Żeńską Szkołę Filologiczną. Aktywnie działał w Towarzystwie Biblioteki i Czytelni Publicznej im. Jana Długosza w Sandomierzu oraz uczestniczył w pracach miejscowego koła Polskiej Macierzy Szkolnej (był inicjatorem i kierownikiem sekcji czytelnianej). W końcu 1916 r. otrzymał nominację na stanowisko wizytatora szkół w Sandomierzu i uczestniczył w ogólnopolskim zjeździe nauczycieli szkół elementarnych w Radomiu, stanowczo broniąc tam koncepcji oparcia wychowania szkolnego na zasadach wpływających z wiary katolickiej. Jako delegat biskupa sandomierskiego, należał do Komisji Organizacyjnej i Prezydium IV Zjazdu Księży Prefektów Królestwa Polskiego, który odbył się w czerwcu 1917 r. Wygłosił tam referat poświęcony działalności szkolnych organizacji religijnych. Pełnił też funkcję wiceprezesa sandomierskiego Towarzystwa Dobroczynności oraz był członkiem Zarządu Fundacji Szpitala Świętego Ducha i Stowarzyszenia Spożywców „Pomoc Bratnia” w Sandomierzu. W 1917 r. został prałatem katedry sandomierskiej, a w 1918 r. – wiceoficjałem Sądu Biskupiego i egzaminatorem prosynodalnym, a także deputatem ds. wychowania i nauczania w Seminarium sandomierskim. Zmarł na tyfus 8 IV 1919 r., został pochowany w grobowcu Kapituły sandomierskiej.

Obok dużego zaangażowania w działalność społeczną, którą zajmował się jednak bardziej z poczucia obowiązku niż z zamiłowania, największą jego pasją było pisarstwo. Zainteresowanie literaturą ks. Gajkowski wykazywał już jako alumn. Wraz z kilkunastoma kolegami założył i prowadził w Seminarium sandomierskim kółko literackie. Jak wspominał ks. Józef Rokoszny: „zbierał nas, pobudzał do czytania, rozdawał książki i zobowiązywał do pisania recenzji”¹. Na zebraniach kółka wygłaszano referaty i prowadzono dyskusje, a ze skromnych składek członkowskich systematycznie kupowano książki gromadzone w biblioteczkę kleryckiej. W tym czasie ks. Gajkowski wystawił też w Seminarium komedię zatytułowaną „Z krainy nieprawdopodobieństw”, która – jak stwierdził ks. J. Wiśniewski, „wy-

¹ Rokoszny J., *X. Prałat Jan Gajkowski. (Przyjacielskie wspomnienie w rocznicę zgonu)*, KDS 13 (1920), nr 4, s. 84.

warła dużo wrzawy i krzyku”². Podczas pobytu na Uniwersytecie fryburskim ks. Gajkowski uczęszczał na wykłady z historii literatury polskiej prof. Józefa Kallenbacha, a następnie prof. Stanisława Dobrzyckiego, wybitnego slawisty i językoznawcy, kierownika Katedry Języków i Literatur Słowiańskich na Uniwersytecie we Fryburgu szwajcarskim. Jako wielki miłośnik książek, zwłaszcza w zakresie literatury i historii polski, zgromadził dużą i cenną bibliotekę.

Opublikował liczne artykuły w gazetach i czasopismach religijno-społecznych, zwłaszcza na łamach powstałej z inicjatywy ks. Gajkowskiego „Kroniki Diecezji Sandomierskiej”, której przez wiele lat był redaktorem. Otwierając w 1908 r. pierwszy numer „Kroniki” napisał: „Nie dla zysków materyalnych podjęliśmy się wydawania w trudnych niezmiernie warunkach miesięcznika dyecezyjnego: pobudziło nas do tego jedynie gorące pragnienie służenia

najświętszym interesom Religii i Kościoła, wielkim ideałom narodowym i tej ukochanej ziemi sandomierskiej, zroszonej i przepojonej krwią i potem przodków naszych”³. Jednocześnie podkreślał, że w jego zamierzeniu, czasopismo to miało trafiać do jak najszerszego kręgu odbiorców, „aby treść jego była jak najbardziej urozmaicona i nawet katolików świeckich zdołała zainteresować”⁴. W czasopiśmie tym używał kryptonimów X. J. G. lub Ks. J. G., choć jako redaktor „Kroniki Diecezji Sandomierskiej” często też podpisywał się literami: G. oraz R.

Szereg publikacji ks. Gajkowski zamieścił w ogólnopolskim „Przeglądzie Katolickim”, które konsekwentnie podpisywał: Ks. Jan Gajk., aby odróżnić swoje artykuły od prac innego autora posługującego się w tym czasopiśmie kryptonimem: X. J. G. oraz Ks. J. G. – prawdopodobnie ks. Jana Gnatowskiego, który znany był z bogatej i różnorodnej działalności publicystycznej i redakcyjnej.

Podpis ks. Jana Gajkowskiego

² Zob. Ks. Jan Gajkowski we wspomnieniach swoich współczesnych, w: Ks. Jan Gajkowski (1866-1919). Kapłan – pisarz – społecznik. Materiały z sesji. Sandomierz, 22 października 1999 r., red. K. Burek, Sandomierz 2000, s. 141.

³ *Od Redakcji* [Kroniki Diecezji Sandomierskiej], KDS, 1 (1908), nr 1 i 2, s. 1.

⁴ Tamże, s. 2.

Artykuły ks. Gajkowskiego można znaleźć również na łamach poświęconego wiedzy katolickiej „Kwartalnika Teologicznego” oraz okazjonalnie w wydawanych w Warszawie popularnych tygodnikach: „Rola”, „Wędrowiec” i „Gazeta Świąteczna”. Za opowiadanie z 1903 r. zatytułowane *Maszczi, Magda, skarby* (wydane pod pseudonimem Radoszkowski), otrzymał wyróżnienie w 11 konkursie ogłoszonym przez „Gazetę Świąteczną”. Warto zaznaczyć, że ks. Gajkowski był również autorem opowiadania pt. „Marysina dola. Historia jakich wiele” oraz modlitwy-wiersza *Do Świętego Kazimierza*, ogłoszonego w 1903 r. w „Dzwonku Częstochowskim”. Dwa lata wcześniej opublikował osobną broszurkę poświęconą temu świętemu, który – jak podkreślał – żarliwie modląc się, spędzał wiele czasu na rozmowie z Bogiem. Ks. Gajkowski gorąco zachęcał do rozpowszechnienia kultu św. Kazimierza w Polsce, co – w jego opinii – miało pomóc „wyplenić zło i zgorzenie” oraz przyczynić się do odnowy moralnej społeczeństwa (książkę tę wydano w nakładzie aż 20 tys. egzemplarzy)⁵.

Drobne artykuły ks. Gajkowskiego drukowano w prasie lokalnej, zwłaszcza w „Gazecie Radomskiej”. Ze względu jednak na brak niektórych roczników tego czasopisma w zbiorach bibliotek, dotąd nie udało się dotrzeć do wydań „Gazety Radomskiej” z 1895 i 1897 roku, stąd opisy artykułów zamieszczonych tam przez ks. Gajkowskiego są niepełne i oparte tylko o informacje podane w biografiami opublikowanych przez współczesnych mu księży.

W 1912 r. ks. Gajkowski został członkiem komitetu organizacyjnego nowego tygodnika regionalnego ukazującego się pod tytułem „Sandomierzanin”, który poświęcony był „sprawom Ziemi Sandomierskiej” i przeznaczony dla szerokiego kręgu odbiorców: „i tym, którzy polską ziemię orzą, i tym, którzy w polskich miastach pracują”⁶. Na jego łamach, jak podkreślono w numerze inauguracyjnym z sierpnia 1912 r., postanowiono podejmować szeroką problematykę z różnych dziedzin wiedzy, obejmującej „wszystko, co budzi ciekawość człowieka współczesnego”⁷. Wśród autorów artykułów, pojawia się w tym tygodniku również nazwisko ks. Gajkowskiego.

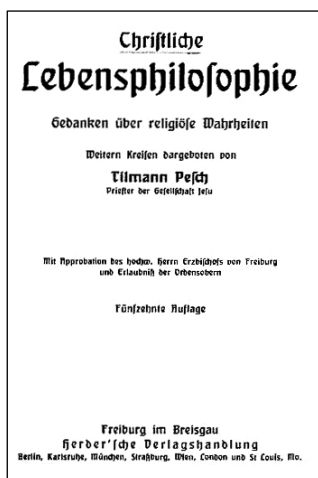
Ks. Gajkowski był autorem licznych haseł zamieszczonych w *Encyklopedii kościelnej...*, wydawanej od 1873 r. przez M. Nowodworskiego oraz *Podręcznej encyklopedii kościelnej*, ukazującej się w latach 1904-1914 pod redakcją Z. Chelmiczkiego w serii Biblioteki Dzieł Chrześcijańskich. W wykazie współpracowników *Encyklopedii kościelnej...* ks. Gajkowski wymieniony jest w tomach 22-32 pod kryptonimem: J. G. (w rzeczywistości swoje hasła encyklopedyczne podpisywał: Ks. J. G. lub X. J. G.). W tomach 30, 31, 32 ten sam kryptonim (Ks. J. G.) nosił jednak również ks. Jan Gawrychowski, profesor Seminarium Duchownego w Płocku i prefekt miejscowego gimnazjum (zmarł w 1922 r.), co nie pozwala jedno-

⁵ Zob. *Żywot świętego Kazimierza królewicza polskiego przez Jana Gajkowskiego z diecezji sandomierskiej*, Warszawa 1901. Zob. *Bibliografia polska 1901–1939*, t. 8, red. G. Federowicz, H. Machnik, I. Maziarz, Warszawa 2006, s. 272.

⁶ „Sandomierzanin” 1 (1912), nr 1, s. 1.

⁷ Tamże.

znacznie stwierdzić, które spośród trzech haseł podpisanych tymi inicjałami w tomach 30-32 należą do ks. Gajkowskiego, a które do ks. Gawrychowskiego (niestety, brak jest wiadomości o dorobku piśmienniczym ks. Gawrychowskiego, nie odnotowano też żadnych jego publikacji w katalogach bibliotek). Z treści biografów pozostawionych przez ks. Jana Wiśniewskiego oraz ks. Pawła Kubickiego wynika natomiast, że autorem hasła „Woronicz Jan Paweł” zamieszczonym w t. 32 *Encyklopedii kościelnej...* i podpisanego inicjałami X. J. G. był ks. Jan Gajkowski. Na tej podstawie można więc przypuszczać, że również hasło „Zabłocki Franciszek” podpisane w t. 32 tymi samymi inicjałami zostało opracowane przez ks. Gajkowskiego, natomiast autorem hasła „Wiara” w t. 30 tej encyklopedii, noszącego podpis: Ks. J. G. – jest ks. Jan Gawrychowski. Z drugiej strony należy jednak zauważyć, że we wcześniej wydanych tomach *Encyklopedii kościelnej...* ks. Gajkowski używał obu kryptonimów zamiennie (np. pod hasłem „Sandomierska diecezja” widnieje podpis: Ks. J. G., a pod hasłem „Skarga Piotr” – X. J. G.).

Podobne trudności z określeniem autorstwa dotyczą haseł podpisanych kryptonimem X. J. G. w *Podręcznej encyklopedii kościelnej*. W informacji o współpracownikach tej encyklopedii zamieszczonej przy poszczególnych tomach inicjały te przypisano ks. J. Gajkowskiemu oraz począwszy od t. 15 – również ks. Jerzemu Gautier, znawcy prawa kanonicznego i wykładowcy Seminarium Duchownego w Warszawie. Z informacji o życiu i działalności ks. Gajkowskiego pozostawionych przez jemu współczesnych wiadomo, że był on autorem hasła „Benedyktynki w Polsce” (t. 3-4). Jego autorstwa jest zapewne również artykuł zamieszczony w tym samym tomie i sygnowany tymi samymi inicjałami: X. J. G. poświęcony Joachimowi Berthier – wykładowcy teologii w Uniwersytecie fryburskim i znawcy twórczości literackiej Dantego, nazywanego przez autora „przyjacielem Polaków”. Być może ks. Gajkowski poznał go osobiście podczas pobytu na studiach w tej uczelni. Nie budzi też wątpliwości fakt, że ks. Gajkowski opracował hasła poświęcone biskupom sandomierskim (Adamowi Prosperowi Burzyńskiemu – t. 5-6, Józefowi Joachimowi Goldtmanowi – t. 13-14 oraz Józefowi Michałowi Juszyńskiemu – t. 19-20), jak również artykuły o życiu i działalności współczesnych mu księży zaangażowanych w pracę duszpasterską, społeczno-oświatową i pisarską na terenie diecezji sandomierskiej – ks. Antoniego Rewery i ks. Józefa Rokosznego (t. 33-34). Do jego dorobku piśmienniczego należy zapewne też zaliczyć opracowanie haseł poświęconych francuskiemu filozofowi i teologowi Adolfowi Garnier (t. 13-14) oraz kardynałowi i wybitnemu kaznodziei szwajcarskiemu Kacprowi Mermillod. Ponad czterdzieści innych haseł podpisanych inicjałami X. J. G. zamieszczonych w tomach od 15-16 do 43-44 dotyczy kwestii prawnych dlatego z dużym prawdopodobieństwem można założyć, że opracował je ks. Jerzy Gautier (jego współcześni biografowie wymieniają ok. 16

publikacji w *Podręcznej encyklopedii kościelnej*, co wydaje się jednak być znacznie zanizoną liczbą). Wątpliwości budzi pięć haseł zamieszczonych pod kryptonimem X. J. G. w *Podręcznej encyklopedii kościelnej*, poświęconych dziejom kultury i europejskiego malarstwa religijnego: „Leonardo da Vinci”, „Malarstwo religijne w Polsce”, „Michał Anioł Buonarotti”, „Murillo Bartłomiej”, „Odrodzenie”. Publikacje te, jak można przypuszczać, także są autorstwa ks. Gautiera, który w latach dwudziestych XX w. był m.in. członkiem Komisji Artystycznej i Architektonicznej archidiecezji warszawskiej, co tłumaczyłoby jego zainteresowanie tą problematyką.

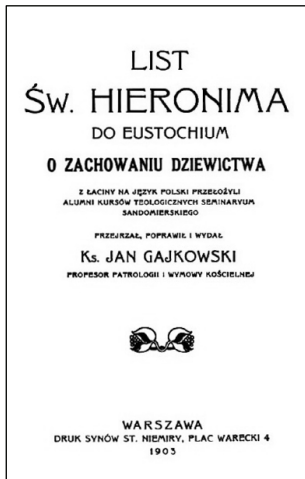

Na uwagę zasługują pionierskie przekłady z języka niemieckiego dwóch wybitnych dzieł teologicznych dokonane przez ks. Gajkowskiego. W ramach serii wydawnictw ukazujących się pod nazwą Biblioteka Dzieł Chrześcijańskich opublikowano w jego tłumaczeniu pracę Tilmana Pescha zatytułowaną *Chrześcijańska filozofia życia* (Warszawa 1902) oraz dzieło Gerharda Rauschena pt. *Zarys patrologii* (Warszawa 1904). Podkreślając we wstępie do pierwszej z ww. prac potrzebę udostępnienia czytelnikowi polskiemu tego wartościowego dzieła ks. Gajkowski napisał: „Nie praktykowanie religii w życiu, przez pewną część naszego inteligentnego ogółu, nie pochodzi ze złej wiary, lecz z nieznamomości zasadniczych prawd religijnych. Ludziom tym się zdaje, że to, co nazywamy religią, jest

tylko zbiorem kategoriycznych nakazów, nie opartych na żadnych głębszych racjach, lecz owszem, często przeciwnych rozumowi i niezgodnych z postępem nauki i z naturą ludzką. Praca Pescha zbija właśnie znakomicie takie poglądy i dowodzi, że wszystko w religii ma głębokie uzasadnienie w rozumie, w naturze ludzkiej i w historii; że wszystkie prawdy religijne, tak teoretyczne, jako też i praktyczne są ze sobą cudownie powiązane i zespolone; że obalenie jednej prawdy pociąga za sobą ruinę wszystkich”⁸. Nad przekładem tym ks. Gajkowski pracował prawie dziesięć miesięcy, choć praca ta nie przychodziła mu łatwo. Jak wspominał, szczególnie cenna przy przekładzie okazała się pomoc redaktora i wydawcy Biblioteki Dzieł Chrześcijańskich ks. Zygmunta Chełmickiego, który „nie tylko, że mi pomógł w tej pracy swoją doświadczoną radą, lecz nadto, kilkadziesiąt pierwszych kartek sam sumiennie i gruntownie poprawił i na wiele błędów mego przekładu otworzył mi oczy. Kto wie, jaką to trudną jest rzeczą tłumaczenie prac naukowych, filozoficznych z obcych języków w ogóle, a z niemieckiego w szczególności, ten

⁸ T. P e s c h, *Chrześcijańska filozofia życia. Wiązanka myśli o prawdach religijnych, szerszym kołom czytelników ofiarowana przez o. Tilmana Pescha S. J. a z 6-go niemieckiego wydania na język polski, za pozwoleniem prawnych autora spadkobierców, przełożona przez ks. J. Gajkowskiego (profesora Seminarium Duchownego w Sandomierzu), Warszawa 1902, t. 1, s. I-II.*

zrozumie, jak cenną jest taka rozumna, przychylna, sprawiedliwa krytyka i pomoc, jaką mię darzył Szanowny Redaktor "Biblioteki"⁹. Przekład ks. Gajkowskiego został następnie udoskonalony w 1924 r. w kolejnym wydaniu *Chrześcijańskiej filozofii życia* T. Pescha, opracowanym w krakowskim Wydawnictwie Księży Jezuitów pod redakcją ks. Józefa Andrasza¹⁰. We wstępie do nowego wydania książki ks. Andrasz napisał: „Włączając tę wartościową książkę do Biblioteki Życia Wewnętrznego, mieliśmy pierwotnie zamiar po prostu przedrukować istniejące już polskie tłumaczenie. Niestety przy bliższej jego konfrontacji z oryginałem okazała się konieczność gruntownego przerobienia, tak że obecne wydanie jest prawie nowym przekładem. Poprawki szły w podwójnym kierunku: 1) by nadać tłumaczeniu znacznie większą wierność w oddaniu myśli oryginału i przywrócić mu właściwą zwartość, 2) by przełożyć po raz pierwszy sporą ilość ustępów zupełnie opuszczonych, zwłaszcza w drugiej części książki”¹¹. Problem braku perfekcji w posługiwa-

niu się językiem niemieckim przez ks. Gajkowskiego sygnalizuje również współczesny badacz, teolog i historyk ks. prof. Józef Krasieński zaznaczając, że język niemiecki wydanej przez ks. Gajkowskiego *Mariavitensekte* (Krakau 1911) „nie był najwyższej klasy”¹². Zwraca on też uwagę na fakt, że „szereg terminów z tego języka przytaczanych na łamach „Kroniki” nie jest wolny od błędów”¹³.

Zarys patrologii G. Rauschena przez wiele lat służył jako podręcznik w polskich seminariach duchownych. Po 25 latach od pierwszego wydania także ta praca doczekała się nowego przekładu ks. Józefa Nowackiego, opartego na 8 i 9 poprawionym wydaniu niemieckim¹⁴.

Na uwagę zasługują również przekłady z języka łacińskiego listów św. Hieronima dokonane przez alumnów sandomierskich pod kierunkiem ks. Gajkowskiego, poprawione przez niego i uzupełnione, które ukazały się drukiem w początkach XX stulecia.

Duchowny ten opublikował również wartościowe prace poświęcone benedyktynom sandomierskim oraz ich pierwszej ksieni Zofii Sieniawskiej.

⁹ Tamże.

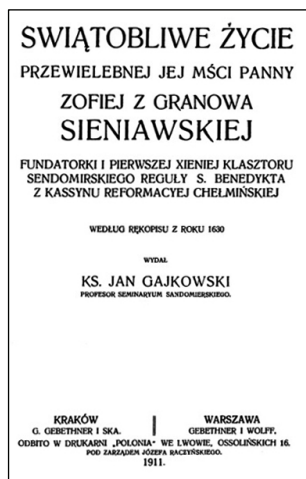
¹⁰ T. P e s c h, *Chrześcijańska filozofia życia*, wyd. poprawione i uzupełnione, t. 1-2, Kraków 1924, ss. 376+ 423; wyd. 2, Wyd. Księży Jezuitów, t. 1, Kraków 1930, ss. 376; t. 2, Kraków 1931, ss. 423)

¹¹ Tamże, t. 1, Kraków 1924, s. 8.

¹² J. K r a s i ń s k i, *Ks. Jan Gajkowski – założyciel i redaktor „Kroniki Diecezji Sandomierskiej” oraz polemista religijny*, w: *Ks. Jan Gajkowski (1866–1919). Kapłan – pisarz – społecznik...*, s. 50.

¹³ Tamże.

¹⁴ G. R a u s c h e n, *Zarys patrologii: pisma Ojców Kościoła i nauka w nich zawarta*, przekład i uzupełnienie J. Nowacki, Księgarnia Św. Wojciecha, Poznań 1929.

Wspominając postać ks. Jana Kantego Gajkowskiego, rektor Seminarium sandomierskiego ks. P. Kubicki scharakteryzował go jako kapłana skromnego, nieposzlakowanego charakteru, „przekonań stałych i mocnych, a zawsze opartych o naukę katolicką”, o wielkiej pracowitości¹⁵. Również w pamięci ks. Rokosznego pozostał ks. Gajkowski jako „człowiek czynu raczej, niż refleksji”, który „przed nikim się nie uniżał, nikomu nie schlebiał”. Ten „działacz z piórem w rękę”, „skrupulatny” w wypełnianiu swoich obowiązków i „w pasterzowaniu dusz gorliwy”, stale się spieszył i „zawsze gdzieś pędził”¹⁶. Wiele czasu spędzał przy konfesjonale, czytał wiele prac z zakresu ascetyki i „mawiał kazania”, systematycznie odmawiał brewiarz i codziennie przed Mszą św. odbywał medytację,

a w każdą sobotę „odczytywał dłuższy ustęp z Pisma świętego”. Cechowała go jednak „ciężka wymowa” i „nieśmiałość towarzyska”, przez co jego wykłady – choć bardzo starannie zawsze przygotowane – „nie wzbudzały zapалу” alumnów. Swoich wychowanków traktował z wielką życzliwością i wyrozumiałością, dlatego „posiadał w każdym pokoleniu szacunek i zaufanie dla prawości swego charakteru”¹⁷.

Podsumowując działalność duszpasterską, redakcyjną, społeczną i pisarską ks. Gajkowskiego warto posłużyć się jeszcze jednym cytatem ze wspomnień ks. Rokosznego: „Cieszył się powszechnym uznaniem kapłanów i ludzi świeckich. W świecie naukowym był dobrze zapisanym. W dziedzinie życia wewnętrznego był poważnym doradcą. (...) Był to niezmiernie dodatni typ. Człowiek i kapłan wysoce wartościowy. Jego imię należy zapisać w złotej księdze obok najdosjostojniejszych nazwisk naszej diecezji”¹⁸.

1894

Słów parę z powodu artykułu p. Wł. M. Kozłowskiego w Gazecie Pol. o książce ks. Zaborskiego p.t. Religje Arjów wschodnich [notatki z prasy periodycznej], PKat. 32 (1894), nr 31, s. 492-493.

Z powodu fałszywych pogłosek o zdrowiu Ojca świętego [notatki z prasy periodycznej], PKat. 32 (1894), nr 31, s. 491-492.

1895

Henryka Sienkiewicza Rodzina Polanieckich, GRad. 12 (1895).

Z kroniki klasztornej o Benedyktynkach, GRad. 12 (1895).

¹⁵ Cyt. za: S. K o t k o w s k i, *Seminarium Duchowne w Sandomierzu...*, s. 295.

¹⁶ J. R o k o s z n y, *X. Pralat Jan Gajkowski...*, s. 84-87.

¹⁷ Tamże.

¹⁸ Tamże, s. 89.

1896

Czego oni chcą od nas ?, „Wędrowiec”, 34 (1896), nr 2, s. 38.

1897

Idea zasadnicza i chrześcijaństwo w powieści Quo Vadis H. Sienkiewicza, GRad. 14 (1897).

Jeszcze słów kilka z powodu krytyki „Golgoty” Styki przez Ryszkiewicza [notatki z prasy periodycznej], PKat. 35 (1897), nr 16, s. 246.

Rec. *Sainte Hedwige, sa vie et ses oeuvres, par. G. Bazin* [Paris 1895, ss. XXVII+336], PKat. 35 (1897) nr 16, s. 254-255.

Wielobóstwo w „Prawdzie” i w naszych dziennikach „katolickich” [notatki z prasy periodycznej], PKat. 35 (1897) nr 14, s. 216-217.

Z powodu krytyki „Golgoty” Styki przez Ryszkiewicza [notatki z prasy periodycznej], PKat. 35 (1897) nr 10, s. 150.

Rec. Hrabina de Flavigny, *Św. Brygida Szwedzka, jej życie, jej objawienia i jej dzieło*, przekł. z jęz. francuskiego M. M., t. 1-2, Kraków 1897, ss. 328+391, PKat. 35 (1897), nr 43, s. 686-688.

Rec. J. Pelczar, *Zarys dziejów kaznodziejstwa w Kościele katolickim. Cz. 2: Kaznodzieje polscy*, Kraków 1896, ss. 401, PKat. 35 (1897), nr 20, s. 319-320.

1898

Jak to niektórzy panowie i niektóre pisma bronią sprawy czytelnicy przy WTD oraz ich zarządu, „Rola” 16 (1898), nr 21, s. 350-351.

Rabelais Franciszek, w: EKość., t. 22, Warszawa 1898, s. 513-514.

Rabulas (Rabbulas, Rabula, Rhambulas, Rabbulus)bp Edessy, w: EKość., t. 22, Warszawa 1898, s. 515-516.

Rabus (Rabe) Jan Jakób, w: EKość., t. 22, Warszawa 1898, s. 516-517.

Raceburg, w: EKość., t. 22, Warszawa 1898, s. 517-522.

Radevicus, w: EKość., t. 22, Warszawa 1898, s. 547-548.

Radewijus, w: EKość., t. 22, Warszawa 1898, s. 548-549.

Radinus (Rhadinus) Tomasz, w: EKość., t. 22, Warszawa 1898, s. 549-550.

Radowitz Józef Marja, w: EKość., t. 22, Warszawa 1898, s. 554-555.

Radulf, w: EKość., t. 22, Warszawa 1898, s. 566-567.

Ś.p. ks. Józef Kijanka, Officyał, prałat-dziekan Kapituły Sandomierskiej, proboszcz parafii Szewna, PKat. 36 (1898), nr 13, s. 198-200.

Zapoznana poetka [notatki z prasy periodycznej], PKat. 36 (1898), nr 35, s. 549-552.

Znajomość katechizmu niektórych naszych pisarzy i logika osiecka pewnego poety [notatki z prasy periodycznej], PKat. 36 (1898), nr 15, s. 232-233.

Rec. J. P. Chrząszcz, *Drei schlesische Landesheilige: der heil. Hyacinth, der selige Ceslaus und die selige Bronisława*, Breslau 1897, ss. 96, PKat. 36 (1898), nr 9, s. 143-144.

1899

Informacje watykańskie i korespondenci rzymscy „Kraju” [notatki z prasy periodycznej], PKat. 37 (1899), nr 14, s. 216-218.

- Egzorta wygłoszona 11 czerwca 1899 r. w kościele św. Michała w Sandomierzu podczas pogrzebu ksieni Ludwika Mathieu*, w: *Ks. Jan Gajkowski (1866-1919). Kapłan – pisarz – społecznik. Materiały z sesji. Sandomierz, 22 października 1999 r.*, red. K. Burek, Sandomierz 2000, s. 116-120.
- Raemond (Remond) Florymund*, w: *EKośc.*, t. 23, Warszawa 1899, s. 4-5.
- Raess (Räss) Andrzej*, w: *EKośc.*, t. 23, Warszawa 1899, s. 5-7.
- Rajnald z Dassel*, w: *EKośc.*, t. 23, Warszawa 1899, s. 27-28.
- Ramus Piotr (Pierre de la Ramée)*, w: *EKośc.*, t. 23, Warszawa 1899, s. 34-35.
- Rathmann Herman*, w: *EKośc.*, t. 23, Warszawa 1899, s. 48-51.
- Ratramn (Ratramnus)*, w: *EKośc.*, t. 23, Warszawa 1899, s. 52-56.
- Reims*, w: *EKośc.*, t. 23, Warszawa 1899, s. 179-190.
- Reisach Karol August*, w: *EKośc.*, t. 23, Warszawa 1899, s. 192-194.
- Remoboci*, w: *EKośc.*, t. 23, Warszawa 1899, s. 290.
- Rennes*, w: *EKośc.*, t. 23, Warszawa 1899, s. 297-299.
- Richelieu Armand Jan du Plessis*, w: *EKośc.*, t. 23, Warszawa 1899, s. 401-404.
- Rogalski Leon*, w: *EKośc.*, t. 23, Warszawa 1899, s. 441-442.
- Rottenburg*, w: *EKośc.*, t. 23, Warszawa 1899, s. 493-496.
- Rouen*, w: *EKośc.*, t. 23, Warszawa 1899, s. 497-502.
- Ruisbrok (Ruysbroek, Ruusbroec) Jan*, w: *EKośc.*, t. 23, Warszawa 1899, s. 578-579.
- Rupertsberg*, w: *EKośc.*, t. 23, Warszawa 1899, s. 588-590.
- Ruricius święty*, w: *EKośc.*, t. 23, Warszawa 1899, s. 592.
- Rusca Mikołaj*, w: *EKośc.*, t. 23, Warszawa 1899, s. 592-593.
- Rutze Mikołaj*, w: *EKośc.*, t. 23, Warszawa 1899, s. 603-604.
- Ryszard Fitzralph (Ricardus, filius Radulphi)*, w: *EKośc.*, t. 23, Warszawa 1899, s. 615-619.
- Z papierów po nieboszczyku Podfilipskim. (List Podfilipskiego, zawierający obfity materiał do rozmyślenia dla prenumeratorów niektórych pism warszawskich przy zbliżającym się odnowieniu przedpłaty)*, PKat. 37 (1899), nr 50, s. 792-793.
- Z powodu powieści p. Augustynowicza p.t. „Książd Prot”, nagrodzonej odznaczeniem na konkursie literackim „Głosu” [notatki z prasy periodycznej]*, PKat. 37 (1899), nr 42, s. 665-668.
- Rec. J. Kallenbach, *Wybór listów Adama Mickiewicza*, Kraków 1899, ss. 292, PKat. 37 (1899), nr 51, s. 815-816.
- Rec. J. P. Kirsch, *Die Acclamationen und Gebete der altchristlichen Grabschriften von...*, Köln 1897, ss. 78, PKat. 37 (1899), nr 9, s. 144; nr 10, s. 159-160.
- Rec. H. E. Plat, *Kazania o sakramentach. Pierwszy rok nauczania. Z upoważnienia Autora przełożył ks. Władysław Fudalewski*, Warszawa 1898, ss. 393, PKat. 37 (1899), nr 3, s. 47-48.

1900

- Brak kapłanów dziś a dawniej* [notatki z prasy periodycznej], PKat. 38 (1900), nr 41, s. 648.
- Odkrycie naukowe kardynała Rampolli*, PKat. 38 (1900), nr 43, s. 676-677.
- Sabbatina*, w: *EKośc.*, t. 24, Warszawa 1900, s. 121-123.

- Sabeljusz (Sabeljanizm)*, w: EKOść., t. 24, Warszawa 1900, s. 123-125.
- Saksonja i Saksonowie*, w: EKOść., t. 24, Warszawa 1900, s. 222-233.
- Salamanka*, w: EKOść., t. 24, Warszawa 1900, s. 233-236.
- Salerno*, w: EKOść., t. 24, Warszawa 1900, s. 237-239.
- Salimbene (Ognibene de Adamo)*, w: EKOść., t. 24, Warszawa 1900, s. 245-246.
- Salpetrjanie (Salpeterer, Salpetrzanie)*, w: EKOść., t. 24, Warszawa 1900, s. 257-259.
- Salwjan Marsylski*, w: EKOść., t. 24, Warszawa 1900, s. 260-263.
- Sandomierska diecezja*, w: EKOść., t. 24, Warszawa 1900, s. 346-352.
- Scheffler Jan (Anioł Ślązak)*, w: EKOść., t. 24, Warszawa 1900, s. 490-492.
- Scheffmacher Jan Jakób*, w: EKOść., t. 24, Warszawa 1900, s. 492.
- Schelstrate (Scheelstrate) Emmanuel von*, w: EKOść., t. 24, Warszawa 1900, s. 500-501.
- Schenkl (Maurus von)*, w: EKOść., t. 24, Warszawa 1900, s. 502-503.
- Scherer-Boccard (von) Teodor*, w: EKOść., t. 24, Warszawa 1900, s. 503-505.
- Schiara Tomasz Antoni*, w: EKOść., t. 24, Warszawa 1900, s. 505-506.
- Schinner Mateusz*, w: EKOść., t. 24, Warszawa 1900, s. 506-507.
- Schloer Alojzy*, w: EKOść., t. 24, Warszawa 1900, s. 516-517.
- Schmier Benedykt*, w: EKOść., t. 24, Warszawa 1900, s. 520.
- Schmier Franciszek*, w: EKOść., t. 24, Warszawa 1900, s. 520-521.
- Schneemann Gerard*, w: EKOść., t. 24, Warszawa 1900, s. 521-522.
- Schönherr Jan Henryk*, w: EKOść., t. 24, Warszawa 1900, s. 525-526.
- Stanowisko Kościoła wobec przyrody i nauk doświadczalnych*, PKat. 38 (1900), nr 48, s. 758-760; nr 49, s. 773-775; nr 50, s. 791-793; nr 52, s. 821-822.
- Ś. Stanisław, Biskup, w świetle najnowszych hipotez, a w świetle faktów i świadectw historycznych*, PKat. 38 (1900), nr 12, s. 181-183; nr 13, s. 197-200; nr 14, s. 215-217; nr 15, s. 231-234; nr 16, s. 246-249; nr 17, s. 264-265.
- Rec. J. P. Kirsch, *Die Lehre von der Gemeinschaft der Heiligen im christl. Altertum. Eine dogmengeschichtliche Studie*, Mainz 1900, ss. 230, PKat. 38 (1900), nr 41, s. 655-656.

1901

- Żywoć świętego Kazimierza królewicza polskiego przez Jana Gajkowskiego z diecezji sandomierskiej*, Warszawa 1901, ss. 29, 1 tabl, 12°, Druk. „Gazety Rolniczej” W. Musielewicz, Wyd. M. Godlewskiego.
- Czechy. Brak powołań duchownych* [kronika kościelna zagraniczna], PKat. 39 (1901), nr 11, s. 175.
- Czynniki postępu moralnego* [notatki z prasy periodycznej], PKat. 39 (1901), nr 41, s. 649-651.
- Nowy sposób ucnoliwiania społeczeństwa* [notatki z prasy periodycznej], PKat. 39 (1901), nr 12, s. 184.
- O księżach i nauce. (Kilka słów odpowiedzi komentatorom rozprawy „Księża i nauka” J. E. Biskupa Niedziałkowskiego* [notatki z prasy periodycznej], PKat. 39 (1901), nr 16, s. 247-250.
- Ś.p. Antoni Xawery Sotkiewicz, Biskup Sandomierski*, PKat. 39 (1901), nr 20, s. 308-309.

To wcale nie chrześcijańskie życzenie [notatki z prasy periodycznej], PKat. 39 (1901), nr 1, s. 8.

Włochy. Dysputa religijne [kronika kościelna zagraniczna], PKat. 39 (1901), nr 11, s. 175.

1902

Przekł. T. Pesch, *Chrześcijańska filozofia życia. Wiązanka myśli o prawdach religijnych, szerszym kołom czytelników ofiarowana przez o. Tilmana Pescha S. J. a z 6-go niemieckiego wydania na język polski, za pozwoleniem prawnych autorów spadkobierców, przełożona przez ks. J. Gajkowskiego (profesora seminarium duchownego w Sandomierzu)*, Warszawa 1902, t. 1-2, ss. XV, 244 + IV, 250, Księg. Gebethnera i Wolffa, Nakł. „Biblioteki Dzieł Chrześcijańskich” nr 20 i nr 21.

Duch i zadanie czasu, GRad. 19 (1902), nr 1, s. 2-3.

Jak „Prawda” kłamie [notatki z prasy periodycznej], PKat. 40 (1902), nr 21, s. 331-332.

Nieuctwo czy zła wiara „Prawdy”? [notatki z prasy periodycznej], PKat. 40 (1902), nr 28, s. 443-445.

Skarga Piotr, w: EKOść., t. 25, Warszawa 1902, s. 441-461.

W imię słuszności [notatki z prasy periodycznej], PKat. 40 (1902), nr 31, s. 488-489.

Rec. J. K. Huysmans, *Sainte Lydwine de Schiedam*, Paris 1901, ss. 368, PKat. 40 (1902), nr 1, s. 14-16.

Rec. [Korespondencja Zygmunta Krasińskiego z Henrykiem Reeve poprzedzona wstępem przez Józefa Kallenbacha], *Correspondance de Sigismond Krasiński et de Henry Reeve. Préface de M. Joseph Kallenbach membre correspondant de l'Academie des sciences de Cracovie*, t. 1,2-3, Paris 1902, ss. 455+364, „Kronika Rodzinna”, 35 (1902), nr 4, s. 660.

1903

Wyd. *List Św. Hieronima do Eustochium o zachowaniu Dziewictwa. Z łaciny na język polski przełożyli alumni kursów teologicznych Seminarium sandomierskiego, przejrzał, poprawił i wydał ks. Jan Gajkowski profesor patrologii i wymowy kościelnej*, Warszawa 1903, ss. 71, 8°, Druk. Synów S. Niemiry.

Do Świętego Kazimierza [modlitwa-wiersz], DzCz. 3 (1903), t. 3, s. 47.

Klasztory Karmelitanek Bosych w Polsce, na Litwie i Rusi, PKat. 41 (1903), nr 3, s. 47-48.

Maszczi, Magda, skarby, „Gazeta Świąteczna” 23 (1903), nr 1169, s. 4-5; nr 1170, s. 4; nr 1171, s. 3; nr 1172, s. 4.

Przyjazd do dyecezy i ingres do katedry Najdostojniejszego Pasterza Sandomierskiego [kronika kościelna wewnętrzna], „Przegląd Katolicki”, PKat. 41 (1903), nr 2, s. 28-29.

Sofronjusz grecki pisarz kościelny, w: EKOść., t. 26, Warszawa 1903, s. 133-134.

Sofronjusz święty, w: EKOść., t. 26, Warszawa 1903, s. 131-133.

Solidaires (solidarni), w: EKOść., t. 26, Warszawa 1903, s. 147-149.

Solis infantes (Słońca dzieci, Arevurds), w: EKOść., t. 26, Warszawa 1903, s. 151.

- Solminiac (Alanus de)*, w: EKOść., t. 26, Warszawa 1903, s. 155.
- Solothurn (Salodurum, francuz. Soleure)*, w: EKOść., t. 26, Warszawa 1903, s. 155-158.
- Somaskowie (według urzędowego, nadanego im przez Piusa V tytułu: Clerici regulares S. Majoli Papiae congregationis Somaschae)*, w: EKOść., t. 26, Warszawa 1903, s. 162-164.
- Somnium viridarii (Sen ogrodnika)*, w: EKOść., t. 26, Warszawa 1903, s. 178-179.
- Sonnus Franciszek (właściwie Franciszek van der Velde)*, w: EKOść., t. 26, Warszawa 1903, s. 179-180.
- Soto*, w: EKOść., t. 26, Warszawa 1903, s. 190-191.
- Sotomayor Ludwik*, w: EKOść., t. 26, Warszawa 1903, s. 191-192.
- Southwell (zwykle Sotwel, pierwiastkowo Bacon) Natanael*, w: EKOść., t. 26, Warszawa 1903, s. 192.
- Southwell Robert*, w: EKOść., t. 26, Warszawa 1903, s. 192-193.
- Sozomen (Hermias Salaminus S...)*, w: EKOść., t. 26, Warszawa 1903, s. 193-195.
- Spalatyn Jerzy*, w: EKOść., t. 26, Warszawa 1903, s. 195.
- Spalding Marcin Jan*, w: EKOść., t. 26, Warszawa 1903, s. 195-196.
- Spanheim Fryderyk*, w: EKOść., t. 26, Warszawa 1903, s. 196-197.
- Sponheim*, w: EKOść., t. 26, Warszawa 1903, s. 269-270.
- Stanisław ś. ze Szczepanowa*, w: EKOść., t. 26, Warszawa 1903, s. 403-410.
- Z Opatowskiego*, GRad. 20 (1903), nr 67, s. 2.
- Zabytki mównictwa i ascezy niewieściej w dawnej Polsce*, „Kwartalnik Teologiczny” 2 (1903), z. 1/2, s. LXXXV-XCVI.

1904

- Przekł. G. Rauschen, *Zarys patologii ze szczególnem uwzględnieniem historii dogmatów... Z 1-go niemieckiego wydania przełożył na jęz. pol. z pozwolenia aut. i wyd. B. Herdera we Fryburgu badeńskim Jan Gajkowski*, Warszawa 1904, ss. VIII, 234, 9, 8°, nlb. 3, Księg. Gebethnera i Wolffa, Druk. P. Laskauera, Nakł. „Biblioteki Dzieł Chrześcijańskich” nr 46.
- Wyd. *Listy św. Hieronima do Heliodora i Nepocyana o życiu pustelniczem, kapłańskiem i zakonnem, z łaciny na jęz. polski przełożyli Alumni Kursów Teologicznych Seminarium Sandomierskiego, przejrzał poprawił i wydał ks. Jan Gajkowski*, Warszawa 1904, ss. 41, 8°, Druk. P. Laskauera i S-ki [Na okładce rok wydania 1905].
- Benedyktynki radomskie*, GRad. 21 (1904), nr 79, s. 1-2; nr 83, s. 1.
- Benedyktynki radomskie. Przyczynek do historii zakonów w Polsce*, „Kwartalnik Teologiczny” 3 (1904), z. 3/4, s. 159-176.
- Benedyktynki w Polsce*, w: PEK, t. 3-4, Warszawa 1904, s. 216-219.
- Berthier Joachim*, w: PEK, t. 3-4, Warszawa 1904, s. 269.
- Notatki i wrażenia z podróży, przez ks. Jana Gajkowskiego*, PKat. 42 (1904), nr 8, s. 119-120; nr 9, s. 134-136; nr 10, s. 150-152; nr 11, s. 167-169; nr 12, s. 182-183; nr 13, s. 198-199; nr 14, s. 214-215; nr 15, s. 231-232.

Zabytek ascezy niewieściej z pierwszej połowy wieku XVIII, „Kwartalnik Teologiczny” 3 (1904), z. 1/2, s. 85-98.

Rec. M. Nitecki, „*Któryś za nas cierpiał rany*”. *Treściwy opis Męki Pańskiej ku pobożnemu czytaniu i rozmyślaniu skreślił...*, Łódź 1904, ss. 228, PKat. 42 (1904), nr 8, s. 128.

1905

Burzyński Adam Prosper, w: PEK, t. 5-6, Warszawa 1905, s. 230.

Kardynał Józef Hergenröther, w: [J. Hergenröther], *Historia powszechna Kościoła katolickiego*, t. 18, Warszawa 1905, s. VII-XXVII, Skład główny Gebethner i Wolff.

Położenie duchowieństwa, „Ruś” (1905), nr 68.

Szymon z Lipnicy, w: EKOśc., t. 28, Warszawa 1905, s. 131-133.

Tillemont Ludwik Sebastjan Le Main de..., w: EKOśc., t. 28, Warszawa 1905, s. 476-479.

Tilly Jan Tserclaes, w: EKOśc., t. 28, Warszawa 1905, s. 479-482.

Tortura, w: EKOśc., t. 28, Warszawa 1905, s. 617-619.

W sprawie malej produkcji naukowej księży. (Odpowiedź na interpelację ks. Jaskiego) [notatki z prasy periodycznej], PKat. 43 (1905), nr 7 i 8, s. 108-109.

Rec. M. Nitecki, *Napaść na katechizm. Krótka odprawa p. St. Witkiewiczowi i „Gońcowi Porannemu i Wieczornemu”*, Warszawa 1905, PKat. 43 (1905), nr 25, s. 391-392.

1906

Jedno jest konieczne, „Gazeta Kielecka” 36 (1906), nr 11, s. 2.

Krótką odpowiedź na „Kilka pytań w sprawie autorstwa księży” [notatki z prasy periodycznej], PKat. 44 (1906), nr 46, s. 714-715.

Na posterunku, „Rola” 24 (1906), nr 10, s. 148-149.

Zjazd duchowieństwa diecezji sandomierskiej (od 3-5 VII 1906 r.), „Wiadomości Pasterskie” 2 (1906), nr 11, s. 684-696.

1907

Garnier Adolf, w: PEK, t. 13-14, Warszawa 1907, s. 48.

Goldmann Józef Joachim, w: PEK, t. 13-14, Warszawa 1907, s. 223-226.

1908

Jakie powinno zająć stanowisko duchowieństwo polskie względem ruchu neosłowiańskiego i jak z nim współpracować, KDS 1 (1908), nr 8, s. 209-212.

Notatki z podróży, KDS 1 (1908), nr 1 i 2, s. 34-40; nr 7, s. 205-208; nr 9, s. 267-272; nr 12, s. 359-364.

Od Redakcyi [Kroniki Diecezji Sandomierskiej], KDS 1 (1908), nr 1 i 2, s. 1-2; nr 7, s. 177-179.

Odpowiedź [na polemikę Jana Lubońskiego w sprawie recenzji jego książki pt. „Monografia historyczna miasta Radomia”], KDS 1 (1908), nr 11, s. 336.

Pierwsze gniazdo kozłowieckie w dyecezyi Sandomierskiej, KDS 1 (1908), nr 9, s. 263-264.

- Święty Jan Chryzostom. Z powodu 1500 rocznicy śmierci*, KDS 1 (1908), nr 3, s. 49-58.
- Rec. *Historje cudownych obrazów Najświętszej Maryi Panny w Polsce*, zebrał wg autentycznych źródeł ks. A. Friedrich, t. 1-3, Kraków 1903-1908, ss. 390+436+504, KDS 1 (1908), nr 10, s. 303-304.
- Rec. J. Luboński, *Monografia historyczna miasta Radomia*, Radom 1907, ss. 348, KDS 1 (1908), nr 10, s. 302-303.

1909

- Gdzie dyabeł nie może tam babę posła. Prawda o Kozłowitach albo Mankietnikach ku przestrodze tym, którzy jeszcze rozumu i wiary nie stracili*, Sandomierz 1909, ss. 16, [2], 8°, Nakł. autora, Druk. W. Byrzyński.
- Dyrektor Maryawitów dyecezyi sandomierskiej*, KDS 2 (1909), nr 6, s. 206-207.
- Jakie współpracownictwo nam potrzebne ?*, KDS 2 (1909), nr 1, s. 1-3.
- O bractwach*, KDS 2 (1909), nr 8, s. 272; nr 9, s. 341-346.
- Odezwa w sprawie uregulowania Tercyarstwa. Konsystorz Jeneralny Dyecezyi Sandomierskiej do Czcigodnego Duchowieństwa Dyecezjalnego* [z 12 stycznia 1909 r., wspólnie z S. Sucheckim], KDS 2 (1909), nr 1, s. 19-20.
- Wizyta kanoniczna biskupa Sołtyka 1762 r. w klasztorze Benedyktynek sandomierskich*, KDS 2 (1909), nr 4, s. 97-102; nr 5, s. 129-135.
- Rec. A. Gozdek, *T. Campanellas Metaphysik*, Posen 1909, ss. 117 [dysertacja doktorska obroniona na Uniwersytecie we Fryburgu], KDS 2 (1909), nr 7, s. 254-255.
- Rec. J. Górka, *Żywot i dzieła wielebnego sługi Bożego Bartłomieja Holzhausera*, Tarnów 1908, ss. 245 z ilustracjami, KDS 2 (1909), nr 7, s. 252-254.
- Rec. J. Rokoszyński, *Przewodnik po Sandomierzu z dokładnym planem miasta*, Warszawa 1909, ss. 70, KDS 2 (1909), nr 5, s. 154-155.
- Rec. J. Wiśniewski, *Pamiętnik podróży do Ziemi Świętej*, Warszawa 1908, ss. 16, KDS 2 (1909), nr 4, s. 125-126.

1910

- Juszyński Józef*, w: PEK, t. 19-20, Warszawa 1910, s. 168-170.
- Luźne wspomnienia i refleksje z pobytu w klasztorze jasnogórskim podczas zbrodni Macochowej*, KDS 3 (1910), nr 10, s. 403-410.
- Rozwój chrystyanizmu w pierwszych trzech wiekach po Chrystusie*, KDS 3 (1910), nr 1, s. 1-7; nr 2, s. 42-47; nr 8, s. 305-312; nr 10, s. 427-429.
- Rec. A. Jaskulski, *O wychowaniu. Nauki do matek chrześcijańskich*, Poznań 1909, ss. 308, KDS 3 (1910), nr 3, s. 109.
- Rec. K. J. Kantak, *Mankietnicy i mankiectwo*, Poznań 1910, ss. 100, KDS 3 (1910), nr 3, s. 109-110.

1911

- Mariavitensekte. Einige Blätter aus der neuesten Kirchengeschichte Russisch – Polens von Kasimir Gajkowski*, Krakau 1911, ss. 99, 8°; Selbstverlag des Verfassers, Universitäts – Buchdruckerei, Joseph Filipowski.

Wyd. *Świątobliwe życie przewielebnej Jej Mści Panny Zofiej z Granowa Sieniawskiej fundatorki i pierwszej xieniej klasztoru sandomirskiego reguły s. Benedykta z Kassynu reformacyjnej chełmińskiej według rękopisu z roku 1630* wydał ks. Jan Gajkowski profesor Seminarium sandomierskiego, Lwów 1911, ss. 194, 8°, nlb. 2, Skład główny Kraków - Gebethner i S-ka, Warszawa - Gebethner i Wolff, Druk. „Polonia” we Lwowie 1911.

Kongres eucharystyczny w Madrycie, KDS 4 (1911), nr 7, s. 217-235; nr 8, s. 251-267.

Wspomnienie o śp. kardynale Puzynie, KDS 4 (1911), nr 9, s. 305-307.

Z parafii. Sandomierz. Otwarcie przytulku św. Zyty, KDS 4 (1911), nr 9, s. 303-304.

Rec. J. Lamine, *Nauka Kościoła wobec nowożytnej wiedzy*, Warszawa 1910, ss. 48, KDS 4 (1911), nr 1, s. 32.

1912

Ksiądz Piotr Skarga. W 300 rocznicę po zgonie „Sandomierzanin” 1 (1912), nr 4, s. 1-2.

Mermillod Kacper, w: PEK, t. 27-28, Warszawa 1912, s. 10-11.

Mowa żałobna wypowiedziana w kościele katedralnym na nabożeństwie pogrzebowym za duszę śp. ks. prał. T. Sokalskiego, dnia 17 lutego 1912 r. przez ks. J. Gajkowskiego, KDS 5 (1912), nr 3, s. 107-113.

Notatki i wrażenia z podróży do Hiszpanii, KDS 5 (1912), nr 6, s. 214-223; nr 7, s. 256-264; nr 8, s. 290-295; R. 6, 1913, nr 6, s. 187-194.

O dusze ludu, KDS 5 (1912), nr 7, s. 251-253.

Po wyborach do Dumy, KDS 5 (1912), nr 10, s. 360-362.

Wystawa w Staszowie, KDS 5 (1912), nr 8, s. 285-289.

Rec. A. Palmieri, *Theologia dogmatica orthodoxa (ecclesiae graeco-russicae) at lumen catholicae doctrinae examinata et discussa*, Florentiae 1911, ss. 815, KDS 5 (1912), nr 5, s. 191-192.

Rec. W. Hozakowski, *Klemens z Aleksandryi o siedemdziesięciu tygodniach Daniela proroka*, Poznań 1912, ss. 144, KDS 5 (1912), nr 8, s. 302-303.

Rec. P. A. Pichenot, *Ewangelia Eucharystyi. Życie ukryte Pana Naszego Jezusa Chrystusa w Najśw. Sakramencie ołtarza*, przekł. z jęz. francuskiego M. K., Poznań 1911, ss. 484, KDS 5 (1912), nr 5, s. 192-193.

Rec. S. Trzeciak, *Literatura i religia u Żydów za czasów Chrystusa Pana*, cz. 1-2, Warszawa 1911, ss. 348+428, KDS 5 (1912), nr 2, s. 68.

Rec. Z. Skarżyński, *Żywoty świętych polskich, opracowane na tle dziejów ojczystych*, Warszawa 1913, ss. 926, KDS 5 (1912), nr 10, s. 366.

Nota bibl. F. Kuraś, *Tatarzy w Sandomierzu. Dwie legendy wierszem opowiedziane z przedmową Zygmunta Kolasińskiego*, wyd. 2, z portretem poety i 6 ilustracjami, Kraków 1912, ss. 65, KDS 5 (1912), nr 5, s. 192.

Nota bibl. W. Krynicki, *Krótkie nauki homiletyczne na niedziele i uroczystości całego roku, według Postylli Katolickiej Większej* ks. Jakóba Wujka, Włocławek 1912, ss. 351, KDS 5 (1912), nr 10, s. 366.

1913

- „Kronika” o sobie samej, KDS 6 (1913), nr 11, s. 337-339.
- Edykt Medyolański 313 r. wydany [przekł. z dzieła L. Lactantiusa, *De mortibus persecutorum* (O śmierci prześladowców)], KDS 6 (1913), nr 6, s. 161-163.
- Książd Piotr Skarga. Odczyt, wygłoszony w sali resursy obywatelskiej w Sandomierzu 20 października 1912 roku na wieczornicy ku uczczeniu Skargi przez ks. Jana Gajkowskiego, KDS 6 (1913), nr 1, s. 3-12; nr 2, s. 40-44.
- Piotr Skarga jako kapłan. Wykład, miany w seminarium sandomierskiem, w uroczystość św. Stanisława Kostki, dnia 17 listopada 1912 r. przez ks. Jana Gajkowskiego, KDS 6 (1913), nr 6, s. 164-184. Toż. pod zmienionym tytułem: Piotr Skarga jako kapłan. Wykład miany w Seminarium Sandomierskiem w uroczystość św. Stanisława Kostki 13 listopada 1913 r. przez..., Sandomierz 1913, ss. 23, 8°, Nakł. autora, Druk. M. Byrzyńskiego, Skład główny w księgarni Wendego i Ski w Warszawie.
- Starożytna mozaika Eucharystyczna w Akwilei, KDS 6 (1913), nr 5, s. 139-141.
- Uroczystość koronacji cudownego obrazu Matki Boskiej Bolesnej w Sulistawicach, KDS 6 (1913), nr 8, s. 266-269.
- Ustawy kapituł kolegiackiej i katedralnej sandomierskiej, KDS 6 (1913), nr 9, s. 275-285; nr 10, s. 305-312; nr 11, s. 339-346; 7 (1914), nr 3, s. 65-70; nr 4, s. 97-102; nr 7, s. 185-190; nr 8, s. 217-220; 8 (1915), nr 5, s. s. 76-81; nr 12, s. 109-115; 9 (1916), nr 3, s. 33-35.
- Wincenty Teofil Chościak Popiel, Arcybiskup Metropolita Warszawski, KDS 6 (1913), nr 1, s. 1-2.
- Woronicz Jan Paweł, w: EKOść., t. 32, Płock 1913, s. 270-286.
- Zabłocki Franciszek Ksawery, w: EKOść., t. 32, Płock 1913, s. 450-451.
- Rec. E. Stateczny, *Żywoć św. Franciszka z Asyżu*, Poznań 1912, ss. 716, KDS 6 (1913), nr 3, s. 95.

1914

- Z „Dziennika” [fragmenty], w: Ks. Jan Gajkowski (1866-1919). Kapłan – pisarz – społecznik. Materiały z sesji. Sandomierz, 22 października 1999 r., red. K. Burek, Sandomierz 2000, s. 132-139.
- Z „Pamiętnika” [fragmenty], w: Ks. Jan Gajkowski (1866-1919). Kapłan – pisarz – społecznik. Materiały z sesji. Sandomierz, 22 października 1999 r., red. K. Burek, Sandomierz 2000, s. 121-131.
- Benedykt XV, KDS 7 (1914), nr 9-12, s. 251-252.
- Dramat z dziejów Sandomierza, KDS 7 (1914), nr 2, s. 53-58.
- Rewera Antoni, w: PEK, t. 33-34, Warszawa 1914, s. 255.
- Rokoszny Józef, w: PEK, t. 33-34, Warszawa 1914, s. 299-300.
- Sandomierz pod Austryakami, KDS 7 (1914), nr 9-12, s. 253-257.
- Wspomnienie o śp. Piusie X Papieżu, KDS 7 (1914), nr 9-12, s. 249-251.
- Rec. A. Lisiecki, *Konstantyn Wielki*, Poznań 1913, ss. 200, KDS 7 (1914), nr 3, s. 95.

Noty bibl. J. Joergensen, *Klamstwo życia a prawda życia*, przekł. F. M. Wolański, Poznań 1914, ss. 63; J. Joergensen, *In excelsis*, przekł. I. Geppert, Poznań 1914, ss. 218; J. Joergensen, *Z drogi*, Poznań 1914, przekł. F. M. Wolański, ss. 207, KDS 7 (1914), nr 5-6, s. 172-173.

Nota bibl. W. Miś, *Z Ziemi Świętej. Wspomnienia i wrażenia*, Poznań 1914, ss. 260, KDS 7 (1914), nr 5-6, s. 173.

Nota bibl. M. W. Prawdzic, *Nowsza literatura a nasze stanowiska katolickie*, Poznań 1913, ss. 160, KDS 7 (1914), nr 5-6, s. 173.

1915

Skutki wojny w naszych kościołach i parafiach, KDS 8 (1915), nr 1, s. 10-13 [Kozienice, Brzóza, Głowaczów, Góra Jaroszyńska (Puławska), Grabów, Łagów Filialny, Sieciechów-Opactwo, Oleksów]; nr 2, s. 24-26 [Regów (Wysokie Koło), Jedlnia, Swierze, Magnuszew, Mniszew, Rozniszew]; nr 3, s. 40-41 [Zwoleń, Sucha, Brzeźnica, Tczów]; nr 4, s. 69-70 [Gródek, Chotcza]; nr 5, s. 82-83 [Bzin, Słupia Nadbrzeżna]; nr 12, s. 115-116 [Kowala, Stępcina]; 9 (1916), nr 1, s. s. 10-11 [Hża, Sienno, Ciepeliów, Kazanów]; nr 2, s. 26-28 [Magnuszew, Ryczywół, Pawłowice, Wielgie, Tarłów, Sobótka, Brzeźnica]; nr 3, s. 43-45 [Krepa, Lipsko, Tymienica, Bałtów, Gielniów, Tumlin, Wójcin]; nr 4, s. 58 [Janowiec].

Wiadomości kościelne, KDS 8 (1915), nr 12, s. 117-122.

1916

Benedyktynki sandomierskie (w 300-ą rocznicę fundacji), KDS 9 (1916), nr 10, s. 136-140; [od nr 11 pod tytułem: *Dzieje benedyktynek sandomierskich*] nr 11, s. 147-153; nr 12, s. 163-171; R. 10, 1917, nr 1, s. 2-8; nr 2, s. 17-22; nr 3, s. 33-39. Toż. w osob. odb.: Sandomierz 1917, ss. 172, 12°, Druk. M. Byrzyńskiego.

Wizyty kanoniczne J. E. Pasterza Dyecezyi, KDS 9 (1916), nr 9, s. 123-124.

Słowo wstępne, w: E. Górski, *Wykład Psalterza Dawidowego*, Sandomierz 1916, s. VII-XI.

Rec. E. Górski, *Wykład Psalterza Dawidowego*, Sandomierz 1916, ss. 372, KDS 9 (1916), nr 5, s. 78-79.

Rec. W. Kosiński, *Jacek Mijakowski, kaznodzieja barokowy. Przyczynek do dziejów kaznodziejstwa polskiego w XVII w.*, Radom 1916, ss. 172, KDS 9 (1916), nr 11, s. 162.

Rec. A. K. Patkowski, *Apostoł nierozsądku (Gilbert Keith Chesterton)*, Kraków 1916, ss. 66, KDS 9 (1916), nr 11, s. 162.

Nota bibl. S. Bartynowski, *Apologetyka podręczna*, Kraków 1916, ss. 445, KDS 9 (1916), nr 5, s. 78.

Nota bibl. P. Mańkowski, *Ecce Mater tua. Rozważania dla kapłanów*, Warszawa-Kraków 1916, ss. 239, KDS 9 (1916), nr 5, s. 78.

Nota bibl. M. Meschler, *Na przyjęcie Pana. Nauka o Najświętszym Sakramencie w modlitwach i rozważaniach*, wyd. 2, Kraków 1916, ss. 383, KDS 9 (1916), nr 11, s. 162,

Nota bibl. M. Skrudlik, *Życie i działalność malarza bernardyńskiego O. Franciszka Lekszyckiego*, Sandomierz 1916, ss. 68, KDS 9 (1916), nr 5, s. 78.

Nota bibl. Tomasz a Kempis, *O naśladowaniu Chrystusa*, Kraków 1916, KDS 9 (1916), nr 11, s. 162.

1917

Budowa państwa Polskiego, a jej burzyciele, KDS 10 (1917), nr 12, s. 172-173.

Co mi powiedziały akta zmarłych księży ?, KDS 10 (1917), nr 3, s. 39-40.

IV-ty ogólny zjazd X.X. prefektów Królestwa Polskiego, KDS 10 (1917), nr 7-8, s. 106-111.

[Głos w dyskusji], w: *Pamiętnik IV-go Ogólnego Zjazdu XX. Prefektów Królestwa Polskiego w Warszawie w dniach 20, 21 i 22 czerwca 1917 roku*, wyd. A. Fajęcki sekretarz zjazdu, Warszawa 1917, s. 189.

Mowa żałobna, wygłoszona dnia 15 listopada 1916 r. w katedrze sandomierskiej na nabożeństwie za spokój duszy ś.p. Henryka Sienkiewicza, przez ks. Jana Gajkowskiego, KDS 10 (1917), nr 4, s. 51-54.

Nieznany list Jana Pawła Woronicza, KDS 10 (1917), nr 11, s. 146-147.

O. Władysław Szczepański i jego dzieło, KDS 10 (1917), nr 2, s. 22-24.

Od Redakcyi [Kroniki Diecezji Sandomierskiej] do Czytelników, KDS 10 (1917), nr 1, s. 1-2.

Organizacje religijne wśród młodzieży szkolnej. (Referat, odczytany dnia 22 czerwca na zjeździe XX. Prefektów w Warszawie), KDS 10 (1917), nr 9, s. 113-118. Toż.: w: *Pamiętnik IV-go Ogólnego Zjazdu XX. Prefektów Królestwa Polskiego w Warszawie w dniach 20, 21 i 22 czerwca 1917 roku*, wyd. A. Fajęcki sekretarz zjazdu, Warszawa 1917, s. 314-324.

Pod znakiem Rady Regencyjnej, KDS 10 (1917), nr 11, s. 146.

Procesy o mordy rytualne w Sandomierzu, KDS 10 (1917), nr 6, s. 81-85; nr 7-8, s. 97-101.

Ś.p. prałat Alfons Jan Prawdzic Bułakowski, KDS 10 (1917), nr 5, s. 76-77.

Zjazd nauczycielstwa w Radomiu, KDS 10 (1917), nr 1, s. 8-11.

Rec. J. S. Adamski, *Nieśmiertelność duszy ludzkiej w świetle rozumu*, Poznań 1917, ss. 55, KDS 10 (1917), nr 4, s. 64.

Rec. *Cztery Ewangelie*, cz. 2, wstęp, nowy przekład i komentarz ks. W. Szczepański, Kraków 1917, ss. XXXII+611, KDS 10 (1917), nr 11, s. 159.

Rec. *Ewangelie i Dzieje Apostolskie*, przekł. i objaśnienia ks. W. Szczepański, Kraków 1917, ss. XVII+742, KDS 10 (1917), nr 11, s. 159.

Rec. L. C. Fillion, *Historyczne istnienie Jezusa Chrystusa a racjonalizm współczesny*, przekł. z jęz. francuskiego R. K., Włocławek 1913, ss. 114, KDS 10 (1917), nr 11, s. 159-160.

Rec. L. Gościcki, *Budowa świątyni: wskazówki praktyczne przy wznoszeniu i odbudowie kościołów oraz zdobieniu wnętrza*, Warszawa-Lwów 1916, ss. 168, KDS 10 (1917), nr 2, s. 32.

Rec. E. Górski, *Listy świętego Pawła*, Radom 1917, ss. 280, KDS 10 (1917), nr 7-8, s. 112.

Rec. W. Kosiński, *Dydaktyka*, Sandomierz 1917, ss. 76; KDS 10 (1917), nr 4, s. 64.

Rec. P. Mańkowski, *Po naszymu: pamiętnik liturgisty*, Kraków 1917, ss. 286, KDS 10 (1917), nr 7-8, s. 112.

Rec. K. Szczeklik, *Casus conscientiae in praecipuas quaestiones theologiae moralis*, Tarnoviae 1917, ss. 316, KDS 10 (1917), nr 2, s. 32.

1918

O przyszłą Polskę, KDS 11 (1918), nr 12, s. 180-182.

O tem, jak to w mieście Ilży przyszło do rządów sowieckich, o nowoczesnych naszych wszechnicach et quibusdam aliis, KDS 11 (1918), nr 10, s. 154-156.

Pobył Wizytatora Apostolskiego w diecezji sandomierskiej i w Sandomierzu, KDS 11 (1918), nr 9, s. 133-138. Toż.: *Pobył Wizytatora Apostolskiego w diecezji sandomierskiej i w Sandomierzu 1918 r.*, „Rocznik diecezji sandomierskiej na rok 1929”, red. S. Grelewski, Radom 1928, s. 51-57. Toż w: „Kalendarz katolicki diecezji sandomierskiej na rok 1929”, red. S. Grelewski, Radom 1928, s. 61-67.

„*Pokój ludziom dobrej woli!*”, KDS 11 (1918), nr 1, s. 1-3.

Polityka hr. Hertlinga wczoraj, a dziś, KDS 11 (1918), nr 3, s. 112-116.

Próby przeszczepienia bolszewickiego raju do Polski, KDS 11 (1918), nr 11, s. 163-164.

Sandomierska korona królewska, KDS 11 (1918), nr 4, s. 57-61.

Wizytator Apostolski, KDS 11 (1918), nr 9, s. 129-133.

Z Kuryi Biskupiej [Sandomierz, 9 kwietnia 1918 r.]. *Czynności J. E. Pasterza diecezji. Tematy na egzamin konkursowy. O akcji ratowniczej co do dzieci.* [Godziny przyjęć interesantów szefa cywilnego Komisariatu Cywilnego przy Generalnym Gubernatorstwie w Lublinie], KDS 11 (1918), nr 4, s. 71-72.

BIBLIOGRAFIA: AP w Kielcach Oddział w Sandomierzu, Akta USC par. Jan-kowice z 1866 r., sygn. 57, poz. 69; [b. a.], *Sprawa ks. Gajkowskiego, redaktora „Kroniki” o broszurę przeciw Maryawitom*, KDS 3 (1910), nr 4, s. 135-142; *Bibliografia polska 1901-1939*, t. 8, red. G. Federowicz, H. Machnik, I. Maziarz, Warszawa 2006, s. 271-272; K o t k o w s k i S., *Seminarium Duchowne w Sandomierzu...*, s. 295-296; *Ks. Jan Gajkowski (1866-1919). Kapłan – pisarz – społecznik. Materiały z sesji. Sandomierz, 22 października 1999 r.*, red. K. Burek, Sandomierz 2000; Ks. P. K. [Paweł Kubicki], *Gajkowski Jan Kanty*, w: PEK, t. XIII-XIV, s. 12-13; K u b i c k i P., *Bojownicy kapłani...*, s. 7, 101-103; O p i ł o w s k i F., *Gajkowski Jan Kanty*, EKat., t. 5, k. 807; R o k o s z n y J., *X. Prałat Jan Gajkowski. (Przyjacielskie wspomnienie w rocznicę zgonu)*, KDS 13 (1920), nr 4, s. 84-89; W i ś n i e w s k i J., *Katalog prałatów i kanoników sandomierskich...*, s. 67-70; W ó j c i k W., *Gajkowski Jan*, w: *Polscy kanoniści...*, cz. 1, s. 136; W y c z a w s k i H. E., *Gajkowski Jan Kanty*, SPTK, t. 1, s. 500-504; W y r z y k o w s k i A., *Gajkowski Jan Kanty*, PSB, t. 7, s. 218; *Zjazd prefektów*, „Głos” 1 (1917), nr 139, s. 2; nr 143, s. 2; nr 145, s. 2; nr 146, s. 2.

GAŚSIOROWSKI WŁADYSŁAW (1878-1954), profesor Seminarium sandomierskiego, krypt.: Ks. Wł. G.

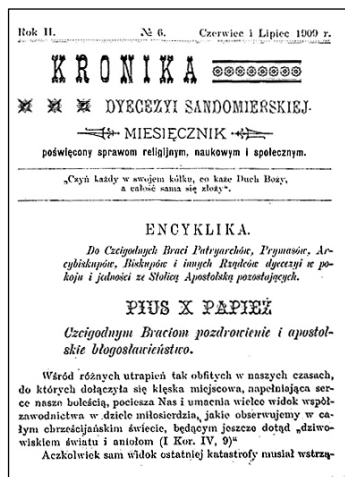

Ur. 1 XI 1878 r. w Wąwolnicy w diec. lubelskiej, jako syn Franciszka i Karoliny z Surzyckich. Szkołę elementarną ukończył w Lublinie, progimnazjum w Sandomierzu. W 1895 r. został przyjęty do Seminarium Duchownego w Sandomierzu. Święcenia kapłańskie otrzymał w 1902 r. Pracował jako wikariusz w Górach Wysokich i Bielinach Opatowskich. W latach 1904-1908 studiował w Akademii Duchownej w Petersburgu, gdzie uzyskał tytuł kandydata teologii. Po ukończeniu studiów otrzymał nominację na stanowisko profesora i ojca duchownego w Seminarium sandomierskim. Wykładał teologię dogmatyczną, historię filozofii, socjologię, introdukcję ogólną do Pisma świętego, teologię ascetyczno-mistyczną, uczył też

jęz. hebrajskiego. Pełnił równocześnie funkcje kościelne: radcy Kurii, cenzora książek religijnych, był mianowany wikariuszem w Końskich, a następnie proboszczem w parafiach Łukawa (w 1911) i Bardo (w 1913). Podczas I wojny światowej był duszpasterzem w Sulisławicach. W 1917 r. został kanonikiem gremialnym, a później prałatem archidiakonem Kapituły sandomierskiej. W początkach 1919 r. opuścił Sandomierz i pracował jako proboszcz w Szewnej, gdzie ukończył prace nad przygotowaniem książkowego wydania swoich wykładów seminaryjnych z historii filozofii. W 1933 r. został dziekanem w Opocznie i proboszczem miejscowej parafii św. Bartłomieja. Sprawował pieczę nad chórem „Dzwon”, założonym w 1948 r. przy jego parafii przez organistę S. Piątkowskiego (chór ten istnieje do dnia dzisiejszego). Obok licznych obowiązków duszpasterskich i kierowania budową nowego kościoła parafialnego, pełnił także funkcje deputata ds. gospodarczych Seminarium Duchownego w Sandomierzu i egzaminatora prosynodalnego. Po II wojnie światowej podejrzewany był przez aparat bezpieczeństwa o nieprzychylny stosunek do nowego ustroju i władz socjalistycznej Polski. Ks. Gaśniorowski wyrażał opinię, że księża nie powinni brać udziału w konferencjach i zjazdach organizowanych przez władze świeckie, gdyż mają one „posmak polityczny”. Odmówił współpracy z przedstawicielami administracji państwowej w akcji skierowanej przeciwko „Caritas” stwierdzając: „Żadnych nadużyć w „Caritasie” nie było, jest to tylko fikcja. Rząd Polski walczy z Kościołem i religią (...) i my również podejmiemy walkę z Rządem o prawo religijne”¹⁹. Ze względu na duży autorytet jakim cieszył się w środowisku jako dziekan opoczyński, jego postawa i poglądy w istotny sposób oddziaływały na zapatrywania i postępowanie innych księ-

¹⁹ B. Stanaszek, *Diecezja sandomierska w powojennej rzeczywistości politycznej 1945-1967*, t. 1, Sandomierz 2006, s. 319.

ży, przez co w ewidencji urzędu bezpieczeństwa jego nazwisko umieszczono w kartotece: „księża wrogo ustosunkowani”. Zmarł 6 IX 1954 r. i pochowany został na cmentarzu parafialnym św. Marii Magdaleny w Opocznie.

Z dużym zainteresowaniem przyjęto w środowisku naukowym książkę ks. Gąsiorowskiego zatytułowaną *Historia filozofii* (Sandomierz 1928), którą ks. Jan Wiśniewski ocenił jako „oryginalną i przystępną dla umysłowości polskiej”²⁰. Równie pozytywną ocenę tej pracy zamieścił na łamach „Kroniki Diecezji Sandomierskiej” inny recenzent, piszący pod kryptonimem Ks. J. P.: „Praca ta obliczona jest na podręcznik dla szkół wyższych i seminariów duchownych (...). Układ materiału przejrzysty, czasem może zbyt rozkawałkowany przez podziały i podpodziały, ale nie możemy zapominać, że jest to podręcznik przeznaczony dla początkujących filozofów, którym bardziej szczegółowy podział treści tylko ułatwia jej przyswojenie”.

Cytowany autor podkreślał, że „mimo pewnych trudności językowych, myśl jest przejrzysta i stylizacja poprawna”. Kończąc swój wywód nad książką ks. Gąsiorowskiego recenzent stwierdził: „Gdy się weźmie pod uwagę, że od dziesięciu lat Ks. Kan. Gąsiorowski nie zajmuje się pracą profesorską, że zajęcia parafialne, skierowując umysł ku praktycznym zagadnieniom duszpasterskim, nie zwykły się przyczyniać do rozwinięcia upodobań filozoficznych, trzeba podziwiać młodzieńczy zapał i wytrwałość, z jaką Czcigodny Autor zabrał się do tak trudnej i żmudnej pracy pisarskiej i można szczerze pogratulować wyników”²¹.

Na uwagę zasługuje również przekład encykliki Piusa X ogłoszonej w 800. rocznicę śmierci św. Anzelma, dokonany przez ks. Gąsiorowskiego i opublikowany w „Kronice Diecezji Sandomierskiej” w 1909 roku oraz czterostronicowa broszurka z 1930 r. wydana w nakładzie 6 tys. egzemplarzy, wymierzona przeciw próbom rozwinięcia i zalegalizowania na ziemiach polskich działalności Polskiego Narodowego Kościoła Katolickiego, założonego w początkach XX stulecia w USA przez Franciszka Hodura poza strukturami Kościoła rzymskokatolickiego i bez zgody papieża (w 1898 r. papież ekskomunikował F. Hodura).

1909

Przekł. *Encyklika. Do czcigodnych Braci Patriarchów, Prymasów, Arcybiskupów, Biskupów i innych Rządców diecezji w pokoju i jedności ze Stolicą Apostolską pozostających. Pius X Papię* [encyklika z okazji osiemsetnej rocznicy śmierci św. Anzelma], KDS 2 (1909), nr 6, s. 161-170; nr 7, s. 209-222; nr 8, s. 257-267.

²⁰ J. Wiśniewski, *Katalog prałatów i kanoników sandomierskich...*, s. 341.

²¹ Ks. J. P., Rec.: W. Gąsiorowski, *Historia filozofii*, Sandomierz 1928, ss. XVI, 415, KDS 21 (1928), nr 10, s. 287.

1911

Rec. F. X. Brors, *Prawda*, przekł. F. F., t. 1, Warszawa 1910, ss. 140, KDS 4 (1911), nr 4, s. 126.

Rec. *Wykłady dla Towarzystw Młodzieży*, opr. Z. Cieplucha, Poznań 1911, ss. 80, KDS 4 (1911), nr 4, s. 125-126.

1925

[Głos w dyskusji], w: *Pamiętnik trzeciego zjazdu* [Związku Zakładów Teologicznych w Polsce pod wezwaniem św. Jana Kantego] *odbytego w Łomży 15/IV – 17/IV 1925 roku*, Lublin [1925], s. 148, 203, Drukarnia Państwowa w Lublinie.

1928

Historia filozofii, Sandomierz 1928, ss. XVI, 415, 8°, Druk. Nowoczesna.

[Głos w dyskusji], w: *Pamiętnik czwartego zjazdu* [Związku Zakładów Teologicznych w Polsce pod wezwaniem św. Jana Kantego] *w Kielcach 20/IV – 22/IV 1927 roku*, Kielce [1928], s. 114, 121, Drukarnia Diecezjalna "Jedność".

1930

Ludowi katolickiemu ku rozwadze i przestrodze!: słowo o Hodurowcach [Sandomierz 1930], ss. 4.

BIBLIOGRAFIA: *Bibliografia Polska 1901-1939*, t. 8, red. G. Federowicz, H. Machnik, I. Maziarz, Warszawa 2006, s. 506; *Śp. Ks. Pralat Władysław Gąsiorowski*, KDS 47 (1954), s. 44-45; *K o t k o w s k i S.*, *Seminarium Duchowne w Sandomierzu...*, s. 278-279; *S k w a r a A.*, *Gąsiorowski Władysław*, w: *SPTK*, t. 5, s. 432-433; *S t a n a s z e k B.*, *Duchowieństwo diecezji sandomierskiej...*, s. 91, 93, 198, 243, 249-250, 258, 260, 379, 384, 481; *B. S t a n a s z e k*, *Diecezja sandomierska w powojennej rzeczywistości politycznej 1945-1967*, t. 1, Sandomierz 2006, s. 53, 63, 319, 561; *W i ś n i e w s k i J.*, *Katalog prałatów i kanoników sandomierskich...*, s. 72, 341.

Streszczenie

Zamieszczone materiały są kontynuacją cyklu rozpoczętego w 2011 r. prezentującego życiorysy i bibliografię publikacji 48 profesorów Seminarium Duchownego w Sandomierzu z XIX i XX wieku. Katalog publikacji ma układ chronologiczny i zawiera oryginalną pisownię tytułów, nie zawsze zgodną z obecnymi normami językowymi. Przy nazwiskach niektórych księży podano kryptonimy i pseudonimy, którymi podpisywali swoje prace. Materiały zamieszczone w obecnym zeszycie poświęcone są postaciom: ks. Jana Kantego Gajkowskiego (1806-1868) oraz ks. Władysława Gąsiorowskiego (1878-1954).

**The bibliography of the letters of Sandomierz Seminary professors
(Father Jan Kanty Gajkowski, Father Władysław Gąsiorowski)**

S u m m a r y

The materials included are the continuation of the cycle started in 2011 which presents biographies and publication bibliographies of 48 professors from Ecclesiastical Seminary in Sandomierz (nineteenth and twentieth century). The catalogue of the publications has chronological order and contains the original spelling of the titles, which is no longer in accordance with the modern linguistic norms. Codenames and pen names were added to the surnames of some priests who used them to sign their works. The materials presented in the current issue are dedicated to following individuals: father Jan Kanty Gajkowski (1806–1868) and father Władysław Gąsiorowski (1878-1954).

Wykaz skrótów

[b. a.]	brak autora;
ADS	Archiwum Diecezjalne w Sandomierzu;
AP	Archiwum Państwowe;
A. per.	Akta personalne;
At.Kap.	„Ateneum Kapłańskie”
Dr.Ak.Kat.	„Drogi Akcji Katolickiej”
Buliński M., <i>Monografia miasta Sandomierza...</i>	M. Buliński, <i>Monografia miasta Sandomierza...</i> , wyd. pośmiertne przez ks. W. Kuklińskiego, Warszawa 1879;
DzCz.	„Dzwonek Częstochowski”;
EKat.	<i>Encyklopedia katolicka</i> , t. 1-2, pod red. F. Gryglewicza, R. Łukaszyka, Z. Sułowskiego; t. 3-4, pod red. R. Łukaszyka, L. Bieńkowskiego, F. Gryglewicza; t. 5, L. Bieńkowskiego, P. Hemperka, S. Kamińskiego, J. Misiurka, K. Staweckiej, A. Stępnia, A. Szafrąńskiego, J. Szlagi, A. Weissa; t. 6, pod red. J. Walkusza, S. Janeczka, S. Wielgusa, S. Fity, J. Misiurka, M. Ruseckiego, A. Stępnia, A. Weissa; t. 7, pod red. S. Wielgusa, J. Duchniewskiego, M. Daniluka, S. Fity, J. Misiurka, M. Ruseckiego, A. Stępnia, A. Weissa; t. 8, pod red. naczelną A. Szostka, B. Miguta, E. Gigilewicza, A. Bronka, S. Fity, S. Napiórkowskiego, J. Pałuckiego, R. Rubinkiewicz; t. 9, pod red. naczelną A. Szostka, B. Miguta, R. Sawy, K. Goździa, J. Herbuta, S. Olczaka, R. Popowskiego, Lublin 1989-2002; t. 10, pod red. A. Szostka, E. Ziemanna, R. Sawy, K. Goździa, J. Herbuta, S. Olczaka, R. Popowskiego;
Ekość.	<i>Encyklopedia kościelna podług teologicznej encyklopedii Weltzera i Weltego z licznymi jej dopełnieniami przy współpracownictwie kilkunastu duchownych i świeckich osób, wydana przez ks. M. Nowodworskiego,</i>

	t. 1-29, Warszawa 1873-1907; t. 30-32, Płock 1910-1913; t. 33, pod red. S. Biskupskiego, Włocławek 1933;
GRad.	„Gazeta Radomska”;
KRóż.	„Kółko Różańcowe”
Kb., <i>Budownictwo kościelne...</i>	Kb., <i>Budownictwo kościelne w parafiach diecezji sandomierskiej za pierwsze 28 lat XX-go wieku, w: Rocznik diecezji sandomierskiej na 1930 rok</i> , pod red. S. Grelewskiego, Radom [1929];
KDS	„Kronika Diecezji Sandomierskiej”;
Kotkowski S., <i>Seminarium Duchowne w Sandomierzu...</i>	S. Kotkowski, <i>Seminarium Duchowne w Sandomierzu w latach 1820-1926</i> , opr. I przyg. do druku H. I. Szumił, Sandomierz 2010;
Kubicki P., <i>Bojownicy kapłani...</i>	<i>Bojownicy kapłani za sprawę Kościoła i Ojczyzny w latach 1861-1915. Materiały z urzędowych świadectw władz rosyjskich, archiwów konsystorskich zakonnych i prywatnych</i> , opr. P. Kubicki, cz. 1, t. III, Sandomierz 1933;
Nota bibl.	Nota bibliograficzna
Nitecki P., <i>Biskupi Kościoła w Polsce...</i>	P. Nitecki, <i>Biskupi Kościoła w Polsce. Słownik biograficzny</i> , Warszawa 1992;
PEK	<i>Podręczna encyklopedia kościelna</i> , t. I-XLIV, Supl., red. Z. Chelmiński, Warszawa 1904-1916;
PKat.	„Przegląd Katolicki”;
Praw.Kat.	„Prawda Katolicka”
Przekł.	Przekład;
PRM	„Pamiętnik Religijno-Moralny”;
<i>Polscy kanoniści...</i>	<i>Polscy kanoniści (wiek XIX i XX)</i> , cz.1-2, oprac. J. R. Bar, Warszawa 1981;
PSB	<i>Polski słownik biograficzny</i> , t. 1-37, Kraków-Warszawa-Wrocław 1935-1997;

Rec.	Recenzja;
SBKSP	<i>Słownik biograficzny katolicyzmu społecznego w Polsce</i> , t. 1-3, pod red. R. Bendera, S. Gajewskiego, M. Roszkowskiej i in., Lublin 1994-1995;
SPr.	„Siewca Prawdy”;
SPTK	<i>Słownik polskich teologów katolickich</i> , t. 1-4, pod red. H. E. Wyczawskiego, t. 5-7 (1918-1981), pod red. L. Grzebień, Warszawa 1981-1983, t. 8 (1981-1993), pod red. J. Mandziuka, Warszawa 1995; t. 9 (1994-2003), pod red. J. Mandziuka, Warszawa 2006;
Stanaszek B., <i>Duchowieństwo diecezji sandomierskiej...</i>	<i>Duchowieństwo diecezji sandomierskiej w latach 1918-1939</i> , Lublin 1999;
Wiśniewski J., <i>Biskupi sandomierscy...</i>	J. Wiśniewski, <i>Biskupi sandomierscy</i> , Radom 1913;
Wiśniewski J., <i>Katalog prałatów i kanoników sandomierskich...</i>	J. Wiśniewski, <i>Katalog prałatów i kanoników sandomierskich od 1186-1926 r. tudzież sesje kapituły sandomierskiej od 1581 do 1866 r.</i> , Radom 1926;
Wiśniewski J., <i>Seminarium Duchowne...</i>	J. Wiśniewski, <i>Seminarium Duchowne Rzymsko-Katolickie w Sandomierzu 1820-1920 oraz stuletni katalog duchowieństwa świeckiego diecezji sandomierskiej</i> , Sandomierz 1926;
Wsp.Amb.	„Współczesna Ambona”
Żmuda R., <i>Działalność dydaktyczna i pisarska...</i>	R. Żmuda, <i>Działalność dydaktyczna i pisarska profesorów i wychowawców warszawskiej Akademii Duchownej 1837-1867</i> , Warszawa 1979.

BIBLIOGRAFIA PIŚMIENICTWA PROFESORÓW SEMINARIUM SANDOMIERSKIEGO

Uzupełnienie do części pierwszej

Kontynuując prezentację bibliografii piśmiennictwa profesorów Seminarium Duchownego w Sandomierzu, zamieszczamy uzupełnienie do wykazu użytych skrótów oraz wykaz błędów dostrzeżonych już po ukończeniu druku materiałów zamieszczonych w nr 2 „Studiów Sandomierskich” z 2011 r., które wkradły się do tekstu (zwłaszcza przy wprowadzaniu skrótów nazw czasopism), za co autorzy serdecznie przepraszają.

Errata do I części bibliografii zamieszczonej nr 2 „Studiów Sandomierskich” z 2011 r.:

Strona:	Wiersz:	Jest:	Powinno być:
s. 198	6 wiersz od dołu	<i>Weltzera</i>	<i>Wetzera</i>
s. 198	1 wiersz od dołu	Ekość.	EKość.
s. 202	4 wiersz od dołu	ks. M. Bulińskiego	ks. K. Bąkiewicza
s. 209	18 od góry	SPr.	PKat.
s. 210	2 od góry	SPr.	PKat.
s. 210	5 od góry	SPr.	PKat.
s. 210	6 od góry	SPr.	PKat.
s. 210	9 od góry	SPr.	PKat.
s. 211	18 od góry	SPr.	PKat.
s. 218	18 od góry	SPr.	PKat.

Danuta Krześniak-Firlej
Waldemar Firlej